

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara

Időszerű növényvédelmi teendők a közterületeken

2016. évi 9. levél

► **Az már biztos, hogy az idén a poloskákkal kapcsolatban érkezett a legtöbb lakossági panasz.** A tavalyi enyhe tél, a meleg és csapadékos nyár segítette a felszaporodásukat. Pénteken egy zöldségágyás egyetlen káposztatövéven fotóztam a **vándorpoloska** összes fejlődési alakját. A tojásokat, a frissen kikelt és a nemsokára szárnyas ivaréretté alakuló lárvákat is. Természetesen már a lakásokba, áttelelésre igyekvő zöld imágót is lefényképezhettem.

A kertekben valóban egyre jelentősebb kártevő, itt találhatóak a kedvenc tápnövényei. Szívásuktól satnyulnak, torzulnak, foltosodnak a növények. Lehetséges, hogy a panaszos a „saját” kerti poloskáival találkozik a lakásában?

A közterületen nem jelentős a kártételük, nem igényel növényvédelmet a jelenlétük. A folyamatosan, hetekig tartó beköltözésük miatt a közterületi permetezéssel a lakosságot sem tudjuk mentesíteni az inváziótól. Ezt a véleményemet erősíti meg három kiváló „kertészeti egyetemi” tanár rövid cikke is, melyet lentebb bemásolok. (A szövegrészek kiemelése már tőlem származik.)

Az utolsó képet decemberben, egy konyhai, cserepes bazsalikomon készítettem a barna színváltozatáról. (Biztosan éhes lett és előbújt a rejtekéből :-). A „hátn” lévő három fehér pont elárulja, ez is vándorpoloska.

► Egyre gyakrabban látom a barna, mintázott **márványospoloskát** is (*Halyomorpha halys*). Úgy tűnik, hogy ezek is az épületekbe igyekeznek, áttelelni. Egyelőre közterületi kártételükkel nem találkoztam. A gyümölcsültetvényekben nagyon tartanak az elterjedésétől...

A fővárosban az elmúlt évek során több, korábban ismeretlen kártevő faj jelent meg különböző díszfákon, díszcserjéken és lágyszárú kultúrákon. Közülük a 2002-ben faunánkra új poloskafajként azonosított vándorpoloska (*Nezara viridula* L.) károsításával is ma már rendszeresen számolnunk kell Budapesten.

A vándorpoloska eredeti elterjedési területe bizonytalan (valószínűleg Kelet-Afrika és a mediterrán térség), mára azonban – minden bizonnyal emberi közvetítéssel – melegebb éghajlatú vidékeken világszerte elterjedt, és minden kontinensen megtalálható. A faj Dél-Európában is igen gyakori. Magyarország területén először 2002-ben sikerült begyűjteni néhány példányát Szegeden és Budapesten. Az utóbbi években a főváros térségében már általánossá vált előfordulása.

A kártevő tömeges megjelenését először 2005 októberének elején Budatétényben észlelték a Budapesti Corvinus Egyetem Rovartani Tanszékének munkatársai. A poloskafaj számos dísz- és zöldségnövényen előfordul, azaz polifág. Elsősorban a generatív részeket szívoogat, így súlyos károk előidézője lehet. Táplálkozó egyedeket – főleg lárvákat – figyeltünk meg többek között a paradicsom, uborka, zöldbab termésén, valamint különféle dísznövények bimbóján, virágán és termésein. A budatétényi megfigyelést követő napon a XI. kerületben, a Budapesti Corvinus Egyetem Budai Arborétumában is sikerült azonosítanunk a fajt. Ezen a helyszínen is több növényfajon táplálkozott. Legnagyobb számban a ricinus (*Ricinus communis*) termésein találtuk. Az elmúlt években Budaörsön, házikerti paradicsomon rendszeresen károsított.

A vándorpoloska 12–16 mm-es hosszúságával legnagyobb címerespoloskánk közé tartozik. Teste leggyakrabban nagyjából egyszínű zöld, néha azonban a fej és az előhát elülső része sárga vagy fehéres. Az áttelelt példányok barnák. A zöld forma némiképp hasonlít a hazánkban mindenütt közönséges zöld bogymászó poloskára (*Palomena prasina* L.), de tőle egyértelműen megkülönbözteti nagyobb mérete (elsősorban a nőstényeké) és határozottan hosszúkásabb, párhuzamos oldalú teste. A kifejlett rovarokat gyakran találhatjuk sötétzöld vagy fekete színű lárváik társaságában, melyek azonosítása a potroh hátoldalán hosszanti sorokban elhelyezkedő fehéres, kerek foltok alapján könnyű.

A nőstények főként a levelek fonákra helyezik tojásaikat. Dél-Európában 6–10 hét alatt fejlődik ki egy nemzedéke, de faj életmenete hazánkban pontosan még nem ismert. Megfigyeléseink szerint védett helyeken át tud telelni.

Világszerte az egyik legveszélyesebb kártevő címerespoloskaként tartják számon. A polifág faj az eddigi adatok alapján mintegy 30 növény családba tartozó, több mint 100 növényen táplálkozhat, különösen kedveli azonban a hüvelyeseket. **Elterjedési területén a legsúlyosabb károkat babon, szóján, paradicsomon, tojásgyümölcsön, uborkán, görögdinnyén, fejes és kelkáposztán, napraforgón, burgonyán, kukoricán, továbbá gyümölcsfákon (pl. őszibarack, citrusfélék) és számos dísznövényen okozza.** A különböző fejlettségű lárvák és az imágók a növény minden föld feletti részén táplálkoznak, egyértelműen előnyben részesítik azonban a generatív részeket. Szívoogatásuk helyén a termésen, magon barnás vagy fekete folt jelenik meg, gyakran a gyümölcs világos színű lesz, eltorzul, apró marad, vagy az éretlen gyümölcs lehullik. Különösen érzékeny kártételére a paradicsom: a bogyók már enyhe károsítás esetén is elszíneződnek, és piacképtelnek lesznek.

A vándorpoloskának világszerte nyolcvannál több parazitoidja ismert. Közülük néhányal Ausztráliában és a régió egyes területein sikeresen védekeznek ellene, azonban európai ellenségeiről egyelőre kevés adat áll rendelkezésre. A kártevő rendszeres és tömeges megjelenése esetén a kémiai védekezés hazánkban is indokoltá válhat. **Jelenleg azonban még nincs kifejezetten a vándorpoloska ellen engedélyezett készítmény.** Külföldi tapasztalatok szerint a növényvédő szerek közül a szerves foszforsav-észterek, illetve piretroidok jöhetnek számításba, de ígéretes kísérletek folynak rovarfejlődés-szabályozó anyagokkal, valamint biopreparátumokkal is. Az esetleges kémiai védekezés előtt azonban mindenképpen mérlegelni kell, hogy a rovar jelenléte és várható kártétele az adott környezetben valóban elkerülhetlenné teszi-e a növényvédő szerek használatát! Közterületeken, zöldövezetekben, házikertekben is különös tekintettel kell lenni a felhasználható inszekticidek körére, továbbá a permetezés kivitelezésének nehézségeire (pl. vegyes növényállományú ágyások, apró parcellák), illetve a kezelés adott esetben fokozottan jelentkező kockázati tényezőire (pl. parkok, közintézmények, játszótérek közelsége). Sajnos a kártevő különböző fejlődési alakjainak és a természetes ellenségeinek inszekticidekkel szembeni eltérő érzékenysége sem könnyíti meg a védekezési döntést és a szerválásztást. **Fontos tudnivaló továbbá, hogy a vándorpoloska jól repülő faj, így sikeres kezelés esetén is rövid idő eltelté után újbóli megtelepedésével számolhatunk.**

Mindezeket figyelembe véve elmondható, hogy – tekintve a kémiai védekezés említett korlátait – a mechanikai védekezési megoldások (pl. a feltűnő, nagyméretű poloskák rendszeres „leszedgetése”, a zöldségnövények takarása jól elhelyezett és megfelelően kicsi lyukbőségű hálóval, átalakított lombszívó használata) kiemelt szerepet kapnak lakókörnyezetünkben, kertjeinkben.”

Budapest, 2016. szeptember 17.

Üdvözlettel:

Zsigó György, NMNK

Székhely: 1112 Budapest, Budaörsi út 141-145.

e-mail: novkamara@t-online.hu

tel./fax: (1) 246-2946